

2023 ROKIEM WISŁAWY SZYMBORSKIEJ

2023 roku przypada setna rocznica urodzin Wisławy Szymborskiej, jednej z najwybitniejszych polskich poetek. Z tej okazji Senat podjął uchwałę o uznaniu roku 2023 Rokiem Wisławy Szymborskiej.

Krótki życiorys

Wisława Szymborska, a tak naprawdę Maria Wisława Anna Szymborska przyszła na świat 2 lipca 1923 roku w Kórniku koło Poznania. Najbliżsi wołali do niej Ichna (skrót od Marychna). Początki jej twórczości sięgają korzeniami warunków okupacyjnych. W czasie wojny pracowała jako urzędniczka kolejowa. Szczególnie interesowała się naukami społecznymi, więc po wojnie rozpoczęła studia na Uniwersytecie Jagiellońskim. Początkowo wybrała polonistykę, po kilku semestrach przeniósła się na socjologię, której jednak nie ukończyła ze względu na trudną sytuację materialną. Była żoną pisarza Adama Włodka, z którym rozwiodła się po sześciu latach. Poetkę uhonorowano wieloma nagrodami, m.in. Nagrodą Fundacji im. Kościelskich, Nagrodą Goethego, Nagrodą Herdera oraz Orderem Orła Białego. Jednak jej najwyższym wyróżnieniem była literacka Nagroda Nobla, którą otrzymała w 1996 roku. Wisława Szymborska dowiedziała się o wyróżnieniu w Zakopanem, gdzie wypoczywała w Domu Pracy Twórczej Astoria. Poetka zmarła 1 lutego 2012 roku w czasie snu w swoim mieszkaniu przy ul. Piastowskiej w Krakowie. Jej pogrzeb miał charakter świecki, ponieważ była zadeklarowaną ateistką.

Zwykła kobieta

Choć Wisława Szymborska uważana jest za wybitną poetkę, to jak każdy miała swoje przyzwyczajenia i nałogi. Jednym z nich było palenie papierosów. Twierdziła, że wielkie dzieła literackie często powstawały w dymie papierosowym. W związku z tym w jej domu na każdym kroku były popielniczki, z których można złożyć niemałą kolekcję. Uważała, że dzięki kawie i papierosom jej życie nabiera smaku. Uwielbiała również pikantne skrzydełka z KFC. Te, których nie zjadała, zamrażała na później. Była wielką zwolenniczką porządku, a szuflady uważała za najważniejszy mebel. Służyły jej one do przechowywania widokówek ze swych zagranicznych podróży. Ponadto zajmowała się graficznymi formami sztuki, tworząc tzw. wyklejanki. Na każdej z nich znajdowały się różne przedmioty, wycięte z gazet nazwiska i słowa, krótkie życzenia. Następnie w postaci pocztówek wysyłała je znajomym. Organizowała tzw. "sabaty czarownic" - w jej mieszkaniu spotykały się koleżanki z gimnazjum (w czasach młodości nawet kilka razy w miesiącu). Obowiązywał na nich całkowity zakaz narzekania, którego złamanie wiązało się z karami finansowymi. Szymborska nie używała komputera. Swoje prace pisała na maszynie i starych, pożółkłych kartkach. Publikowała przekłady poezji, głównie z niemieckiego i francuskiego. Lubiała także oglądać boks, a jej ulubionym zawodnikiem był Adam Gołota. W swoim testamencie zażyczyła sobie, by z nagrody noblowskiej ustanowić nagrodę literacką jej imienia. Nagroda wynosi 200 tysięcy złotych.

Tematyka twórczości

Szyborska pokazuje w swych utworach życie ludzkie, biorąc na tapet (nie: tapetę, jak powszechnie błędnie się mówi) pozornie zjawiska drobne, a jednak sięgające znacznie większych wymiarów. Potrafiła unikać przesady, w jej twórczości nie ma idealizowania. Jest poetką wyrozumiałą wobec człowieka, który skazany jest na los pełen dylematów. Jej utwory cechuje nieoczywisty dowcip, ale również ironia i dystans.

Tworzyła wiersze skłaniające do głębokich refleksji, filozoficzne felietony i błyskotliwe eseje. Rozpropagowała tzw. lepiej, moskaliki, odwódki, altruitki, czyli żartobliwe gatunki literackie, dla których nazwę wymyślił Michał Rusinek (pisarz, tłumacz, poeta, sekretarz Szyborskiej).

Lepiej:

„Lepsze zębów wypadanie,
niż warzywne tutaj danie.”

„Lepiej w głowę dostać drągiem,
niż się tutaj raczyć pstrągiem.”

Moskaliki:

„Kto powiedział, że Kazbecy
są mądrzejsi od baranów,
temu sam sflexują plecy
pod klasztorem Salezjanów.”

„Kto powiedział, że Finowie
mają wujów i kuzynów,
krzyżem dzielę go po głowie
w krypcie Ojców Kapucynów.”

Odwódki:

„Od wina wszędzie łysina.”

„Od porto powrót z eskortą.”

Altruitki:

„Oszczędzając trud kochanki
pij herbatę z brudnej szklanki.”

„Nie męcz aptek i lekarza,
sam znajdź drogę do cmentarza.”

Jej utwory zostały przetłumaczone na 50 języków świata.

Noblistka inspiracją dla młodego pokolenia

Dorobek Wisławy Szyborskiej jako autorki nie jest pokaźny, bo liczy około 350 wierszy. Zapytana, dlaczego tak mało wydaje, odpowiedziała, że „Mam w domu kosz”. Mimo to wiersz poetki „Nic dwa razy” stał się inspiracją dla młodej wokalistki Sanah, która nie tak dawno postanowiła zaśpiewać do tekstu noblistki. Piosenka niewątpliwie przypadła słuchaczom do gustu.

Przykładowa pocztówka wykonana przez
Wisławę Szymborską

Hanna Michalak

